

DECIZIE nr. 634 din 11 noiembrie 2014

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 teza a doua raportate la cele ale [art. 41 alin. \(1\) teza întâi și alin. \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

EMITENT

• **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 116 din 13 februarie 2015**

Data intrării în vigoare 13-02-2015

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Toni Greblă	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Valentina Bărbășteanu	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Simona Ricu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor [art. 41 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată de Nela Meleșteu, Mariana Constantinescu, Dan Meleșteu și Petre Meleșteu în Dosarul nr. 2.638/2/2012* al Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și care constituie obiectul Dosarului nr. 314D/2014 al Curții Constituționale.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent învederează Curții că partea Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților a transmis la dosar note scrise prin care arată că, în opinia sa, excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, apreciind că textele de lege criticate au efecte doar pentru viitor, nu afectează dreptul de proprietate și nu nesocotesc principiul egalității în fața legii.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Încheierea din 20 martie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 2.638/2/2012*, Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor [art. 41 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată de Nela Meleșteu, Mariana Constantinescu, Dan Meleșteu și Petre Meleșteu într-o cauză civilă având ca obiect soluționarea recursului introdus de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților - Direcția pentru acordarea despăgubirilor în numerar împotriva unei sentințe prin care Curtea de Apel București a admis acțiunea reclamanților și a obligat autoritatea menționată să emită titlul de plată și să plătească reclamanților o anumită sumă de bani drept despăgubire în baza [Legii nr. 247/2005](#), sumă stabilită printr-o decizie emisă de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia susțin că prevederile [art. 41 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) sunt neconstituționale, întrucât eșalonarea plăților pe o perioadă de 5 ani, prevăzută de acestea, reprezintă o atingere nepermisă a dreptului de proprietate, echivalentă cu o nouă exproprierie a bunului. Autorii excepției invocă [Decizia nr. 528 din 12 decembrie 2013](#) prin care Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea prevederilor [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2013](#) prin care a fost eșalonată plata despăgubirilor stabilite potrivit dispozițiilor unor acte normative privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru anumite bunuri și susțin că, pentru identitate de rațiune, aceeași ar trebui să fie soluția și în situația textelor criticate în cauza de față. Mai arată că dreptul lor de creanță reprezintă un drept de proprietate în accepțiunea Curții Europene a Drepturilor Omului, astfel că eșalonarea pe o perioadă de 5 ani a plății despăgubirilor cuvenite reprezintă o atingere nepermisă a dreptului de proprietate, echivalent cu o nouă exproprierie a bunului.

7. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, textele de lege criticate contravin prevederilor din Legea fundamentală cuprinse în art. 15 alin. (2) referitor la neretroactivitatea legii, art. 16 alin. (1) și (2) care consacră principiul egalității în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, și art. 44 alin. (1) și (2) care garantează și ocrotesc dreptul de proprietate privată din Constituție, coroborate, prin prisma art. 20 din Legea fundamentală, cu art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la protecția dreptului de proprietate privată.

8. Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal arată că, în decizia la care fac referire autorii excepției, Curtea Constituțională s-a raportat la un termen de eșalonare de 10 ani, în timp ce în cauza de față termenul este de 5 ani. În plus, [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 10/2013](#) instituia o a doua eșalonare, pe când prin [Legea nr. 165/2013](#) se instituie o primă eșalonare a plăților. Ca atare, deși se află într-o situație identică în sensul că dețin creanțe asupra statului, beneficiarii [Legii nr. 165/2013](#) se deosebesc de cei ai [Legilor nr. 290/2003](#) și nr. [9/1998](#) în ceea ce privește condițiile de plată a despăgubirilor, nefiind încălcat art. 16 din Constituție.

9. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. Avocatul Poporului consideră că motivele care au condus la admiterea excepției de neconstituționalitate a [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2013](#) nu subzistă în prezenta cauză. Apreciază că dispozițiile de lege criticate nu sunt de natură să aducă atingere principiului egalității în fața legii doar pentru că legiuitorul a ales să aplice măsura de plată eșalonată a despăgubirilor, iar Curtea a constatat, într-o situație aparent similară, că o asemenea măsură este neconstituțională.

11. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosar, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și [Legea nr. 47/1992](#), reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, prevederile [art. 41 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, cu modificările și completările ulterioare. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cursul soluționării recursului introdus de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților - Direcția pentru acordarea despăgubirilor în numerar împotriva unei sentințe prin care Curtea de Apel București a admis acțiunea reclamanților-autori ai excepției și a obligat autoritatea menționată să emită titlul de plată și să plătească acestora o anumită sumă de bani stabilită printr-o decizie emisă de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor ca despăgubire pentru un imobil ce nu mai poate fi restituit în natură, imobil revendicat în temeiul [Legii nr. 10/2001](#). Față de acest context procesual, Curtea constată că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă, în realitate, prevederile art. 4 teza a doua raportate la cele ale [art. 41 alin. \(1\) teza întâi și alin. \(2\) din Legea nr. 165/2013](#), care au următorul conținut:

- Art. 4 teza a doua: "Dispozițiile prezentei legi se aplică (...) cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor (...) la data intrării în vigoare a prezentei legi.";

- Art. 41 alin. (1) teza întâi și alin. (2): "(1) Plata sumelor de bani reprezentând despăgubiri în dosarele aprobate de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi (...) se face în termen de 5 ani, în tranșe anuale egale, începând cu 1 ianuarie 2014.

(2) Cuantumul unei tranșe nu poate fi mai mic de 5.000 lei."

14. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, textele de lege criticate contravin prevederilor cuprinse în Legea fundamentală la art. 15 alin. (2) referitor la neretroactivitatea legii, art. 16 alin. (1) și (2) care consacră principiul egalității în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, și art. 44 alin. (1) și (2) care garantează și ocrotesc dreptul de proprietate privată din Constituție, coroborat, prin prisma art. 20 din Legea fundamentală, cu art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la protecția dreptului de proprietate privată.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, prin [Decizia nr. 566 din 16 octombrie 2014*](#)), nepublicată la data pronunțării prezentei decizii, a mai verificat constituționalitatea prevederilor art. 4 teza a doua raportate la cele ale [art. 41 alin. \(1\) teza întâi și alin. \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) față de aceleași dispoziții din Legea fundamentală invocate și în cauza de față. Situația procesuală din cauza în care a fost ridicată excepția soluționată cu acel prilej era similară celei din prezentul dosar, autoarea acelei excepții fiind, la fel ca și autorii excepției deduse Curții Constituționale spre soluționare în cauza de față, titulara unui drept de despăgubire născut sub imperiul [Legii nr. 247/2005](#) privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare, prin emiterea de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor a unei decizii conținând un titlu de despăgubire, drept care însă nu fusese valorificat până la intrarea în vigoare a [Legii nr. 165/2013](#) din cauza lipsei emiterii unui titlu de plată.

Notă

*) [Decizia Curții Constituționale nr. 566 din 16 octombrie 2014](#) a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 34 din 15 ianuarie 2015.

16. Curtea a apreciat că, recunoscând dreptul la despăgubire născut sub imperiul vechii legi, reglementarea criticată nu poate avea caracter retroactiv, ipoteza avută în vedere de legiuitor fiind aceea a unei obligații neexecutate, deci a unei situații juridice în curs, față de care noua reglementare nu poate fi decât imediat aplicabilă. Curtea a reamintit că, în jurisprudența sa, a statuat în mod constant că o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare. În acest sens sunt, de exemplu, [deciziile nr. 330 din 27 noiembrie 2001](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 28 ianuarie 2002, nr. 458 din 2 decembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2004, sau nr. 294 din 6 iulie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 29 septembrie 2004.

17. Curtea a reținut totodată că este firesc ca, în temeiul principiului de drept tempus regit actum, modalitatea de acordare a despăgubirilor să se supună regulilor în vigoare la data emiterii deciziei administrative, în speță titlul de plată, care, potrivit noii legi, este emis de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților în temeiul [art. 41 alin. \(4\) din Legea nr. 165/2013](#), situație care nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări. Astfel, s-a statuat că reglementările juridice succesive pot prezenta în mod firesc diferențe determinate de condițiile obiective în care ele au fost adoptate. În același sens, în jurisprudența Curții Constituționale s-a reținut în mod constant că respectarea principiului egalității în drepturi presupune luarea în considerare a tratamentului pe care legea îl prevede față de cei cărora li se aplică în decursul perioadei în care reglementările sale sunt în vigoare, iar nu în raport cu efectele produse prin reglementările legale anterioare (a se vedea, în acest sens, [deciziile nr. 20 din 2 februarie 2000](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000, nr. 820 din 9 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 39 din 18 ianuarie 2007, și nr. 1.541 din 25 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 30 din 13 ianuarie 2011).

18. De asemenea, Curtea a reținut că modalitatea de valorificare a titlurilor de plată în mod eșalonat pe o perioadă de 5 ani, în tranșe anuale egale, reprezintă o măsură de natură a păstra un just echilibru între interesele persoanelor îndreptățite la despăgubire și interesul general al colectivității. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că măsurile de amenajare a plății creanțelor datorate de stat, cum ar fi eșalonarea plății acestora, adoptate cu scopul menținerii echilibrului bugetar, pot fi considerate ca urmărind un scop de utilitate publică și menținerea unui just echilibru între interesele aflate în joc, în condițiile în care statul respectă mecanismul de plată instituit și dă dovadă de diligență în executarea sa (Decizia din 4 septembrie 2012, pronunțată în Cauza Dumitru și alții împotriva României, paragrafele 47-52). În același context, instanța europeană a reamintit larga marjă de apreciere de care dispun statele în privința soluțiilor legislative referitoare la reforme economice, sociale sau de altă natură, de mare anvergură, care au în vedere eliminarea anumitor consecințe ale unui regim totalitar (Hotărârea din 29 aprilie 2014, pronunțată în Cauza Preda și alții împotriva României, paragraful 126).

19. Ținând seama de cele statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit cărora despăgubirea recunoscută printr-o decizie definitivă și executorie constituie un bun în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin [Decizia nr. 802 din 27 septembrie 2012](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 721 din 24 octombrie 2012, Curtea Constituțională a statuat, cu privire la problematica plăților eșalonate, că printr-o asemenea măsură nu se neagă existența și întinderea despăgubirilor constatate prin hotărâri judecătorești și nu se refuză punerea în aplicare a acestora, ci, dimpotrivă, aceasta apare ca o măsură de garantare a dreptului de proprietate asupra bunului dobândit în sensul Convenției, fiind deci o aplicare a art. 44 alin. (2) din Constituție, într-un context economic caracterizat de restrângeri de natură bugetară și de dificultăți în menținerea echilibrului bugetar.

20. În plus, Curtea remarcă totodată că autorii prezentei excepții încearcă să argumenteze neconstituționalitatea prevederilor art. 4 teza a doua raportate la cele ale [art. 41 alin. \(1\) teza întâi și alin. \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) susținând că instanța de contencios constituțional ar trebui să utilizeze un raționament similar celui dezvoltat de aceasta în considerentele [Deciziei nr. 528 din 12 decembrie 2013](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 63 din 24 ianuarie 2014, prin care a constatat neconstituționalitatea prevederilor [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2013](#) pentru plata eșalonată a despăgubirilor stabilite potrivit dispozițiilor [Legii nr. 9/1998](#) privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, ale [Legii nr. 290/2003](#) privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, precum și ale

[Legii nr. 393/2006](#) privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea fostului Regat al Sârbilor, Croaților și Slovenilor, în urma aplicării Protocolului privitor la câteva insule de pe Dunăre și la un schimb de comune între România și Iugoslavia, încheiat la Belgrad la 24 noiembrie 1923, și a Convenției dintre România și Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor, relativă la regimul proprietăților situate în zona de frontieră, semnată la Belgrad la 5 iulie 1924, precum și pentru modificarea și completarea [Legii nr. 9/1998](#), [Legii nr. 290/2003](#) și [Legii nr. 393/2006](#). Prin decizia invocată, Curtea a statuat că instituirea unui termen de 10 ani pentru executarea unor creanțe asupra statului, în condițiile în care acestea erau deja exigibile în baza primei eșalonări, nu satisface exigențele unui termen rezonabil, care să asigure deplina valorificare a dreptului de creanță. Curtea constată că nu poate fi reținut argumentul autorilor prezentei excepții de neconstituționalitate bazat pe pretinsa identitate de situație juridică, de natură a determina aplicarea unui raționament similar celui care a condus la admiterea excepției de neconstituționalitate având ca obiect [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 10/2013](#). Între cele două reglementări există diferențe majore, constând, pe de o parte, în durata perioadei pe care eșalonarea plății a fost preconizată de legiuitor, de 10 ani în cazul [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2013](#), față de 5 ani în cazul [Legii nr. 165/2013](#), iar, pe de altă parte, în prelungirea excesivă prin eșalonări succesive în primul caz, față de caracterul unic al eșalonării prevăzute prin [art. 41 alin. \(1\) din Legea nr. 165/2013](#).

21. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Nela Meleșteu, Mariana Constantinescu, Dan Meleșteu și Petre Meleșteu în Dosarul nr. 2.638/2/2012* al Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 4 teza a doua raportate la cele ale [art. 41 alin. \(1\) teza întâi și alin. \(2\) din Legea nr. 165/2013](#) privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 11 noiembrie 2014.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,

Valentina Bărbășteanu
